

Становище

от проф. дфн Амелия Личева, Катедра „Теория на литературата“,
Софийски университет

за

конкурс за професор, обявен в ДВ, бр. 87 от 19.10.2021 г. по 2.1 Филология
(Съвременна френска литература) с кандидат доц. д-р Рени Йотова

Обобщени данни за научната продукция и дейността на кандидата

Доц. д-р Рени Йотова е единствен кандидат в обявения конкурс за професор. Всички документи по него са налице, а справката с минималните изисквания показва, че кандидатката далеч надхвърля изискуемите точки.

Имам удоволствието да познавам доц. д-р Рени Йотова от много дълги години и в този смисъл съм свидетел на цялостната ѝ работа в полето на литературата и културата, както – разбира се – и в битността ѝ на преподавател.

Започнах с първото, защото Рени Йотова е публична фигура, направила много както за развитието на българо-френските културни отношения, така и за утвърждаването и развитието на франкофонията по света, и в частност – на франкофонията в България. На доц. Йотова дължим множество конференции, тематични броеве на „Литературен вестник“, специално издание на Софийския международен литературен фестивал и гастрол на ключови за френскоезичната литература писатели, както и множество важни преводи на автори като Жерар дьо Нервал, Бернар Коман, Агота Кристоф и др.

Имала съм възможност да работя с доц. Йотова и по повод нейни дипломанти, на които съм била рецензент, имам преки впечатления от работата ѝ и в магистърската програма „Литература, кино и визуална култура“ и спокойно мога да заявя, че тя е много харесван преподавател, който в същото време се ползва с голям авторитет сред студентите. Последното е важно да се подчертае, когато говорим за конкурси, за които преподавателската работа е не по-малко съществена от научната продукция, която се предлага.

Оценка на научните и на практическите резултати и приноси на представената за участие в конкурса творческа продукция

За конкурса за професор доц. д-р Рени Йотова е предложила две монографии и много голяма количество статии, които обхващат разнопосочна проблематика, но все пак устойчиви теми във всички тях остават – идеята за световната литература или литературата свят, темата за изгнаничеството, мигрантската литература, културните диалози, както и формирането на някакъв тип културни идентичности, на двойствени идентичности най-малкото, но често и на множествени. И - разбира се – идеята за езика – взаимодействието между майчиния и този на приемащата култура, колониалните практики, писането като чужденец, въплъщаването на бленуваните езици, питането кои са и има ли ги наистина „крадците на езика“, какво значи един език да е универсален и пр., и пр. Всичко това прави ядрото на текстовете на доц. Йотова свръх актуално, защото отваря към въпросите за трудните взаимоотношения между ние и другите и предлагат „ново размишление върху човешкото разнообразие“, както и предефиниране, и най-вече – проблематизиране на понятия като патриотизъм, национализъм, расизъм. И не на последно място, индиректно поставя и темата за преосмислянето на канона, или по-скоро – на каноните.

Сред многобройните примери на автори, които по различни причини избират или са принудени да пребивават в чуждия език и така да формират почерка си, специално място заслужава Агота Кристоф, доколкото двете монографии, с които доц. Йотова кандидатства в конкурса са посветени на нея. Тъглите, през които гледа на творчеството ѝ Йотова са много – от политическия (тоталитарните антиутопии) и измислянето на миналото, през интересните смени на роли и превъплъщенията на персонажите, темата за изгнаничеството и въпросите на межкултурния диалог, та до изследването на женското писане, на т.нар. женски език и връзките му със свободата. Агота Кристоф е анализирана от Рени Йотова като универсална, тоест – световна писателка и което е не по-малко важно – като една от тези, които връщат вярата, че литературата има призвание и че ролята ѝ е да устоява на днешния свят, обсебен от идеята всичко да е забавно. В интересна светлина се поставя и въпросът трябва ли изобщо да мислим Кристоф откъм националното и ако да, кое би било то – на страната, в която е родена, или на страната, на чийто език пише.

Специално внимание заслужават фините анализи на езика на писателката, видени през идеята за чуждостта и фигурите на изгнанието – разрушителността, палимпсестното. Направен е опит да се проследи и евентуален феминистки ангажимент на писателката, макар в изявления Кристоф по-скоро да отрича феминизма. Тези опити се дължат най-вече на тематичния обхват на романите ѝ, в които – както отбелязва Йотова – се повдигат редица въпроси, засягащи положението на жените и постоянно се заявява непримиримостта към дискриминационното отношение на някои мъже към съпругите им.

Не на последно място, работите върху Агота Кристоф са актуални и с индиректното си вписване в търсенията на културните и постколониалните изследвания, настояващи върху хибридноста на културите и литературата,

върху контекстуализирането на последната и начините, по които тя абсорбира социалното и политическото в себе си.

Заклучение

Като имам предвид публичната и преподавателската работа на кандидатката, огромното количество изключително задълбочени и аналитични текстове, както и отстояването на собствени теми в писането, които доказват, че в лицето на доц. д-р Рени Йотова имаме авторитетен учен, убедено гласувам със „за“ за присъждането на академичната длъжност ПРОФЕСОР по съвременна френска литература на доц. д-р Рени Йотова и предлагам на уважавания Факултетен съвет на ФКНФ да одобри кандидатурата ѝ.

Проф. д-р Амелия Личева